

MATEŘSKÁ ŠKOLA DOUBRAVKA

Doubravčice 232, 282 01 Český Brod

Environmentální výchova v Mateřské škole DOUBRAVCE, příspěvkové organizaci

„Začínáme spolu“

„Nikdo není tak malý, aby mi nemohl pomoci. Nikdo není tak velký, aby pomoc nepotřeboval.“

Adresa školy: Mateřská škola Doubravka, příspěvková organizace, Doubravčice 232, 282 01

Kontakt: ms.doubravcice.cz, ms@doubravcice.cz, 776 23 45 92

IČO: 71 295 135

Ředitelka školy: Mgr. Jana Halaxová

Zřizovatel: Obec Doubravčice, Doubravčice 94, 282 01

Zpracovala: Mgr. Jana Halaxová

Č.j.: D/36/2017

Projednáno a schváleno: 22. 12. 2017

Platnost: od 1. 1. 2018

1. Pojetí environmentální výchovy

Environmentální výchova (zkratka EVVO) vychází z anglického termínu *environmental education*, kde environment znamená životní prostředí a education se chápe široce jako vzdělávání, výchova či osvěta všech typů cílových skupin, od nejmenších dětí po dospělé. Vzděláváním se rozumí zejména ovlivňování racionální stránky osobnosti. Výchovou působení na city a vůli. Osvětou se označují speciální způsoby předávání informací zejména dospělé populaci.

Environmentální výchova je chápána jako výchova, která směřuje k souladu člověka s přírodou, s životním prostředím a zasahuje do různých oblastí jeho aktivit. Environmentální výchovu můžeme také chápat jako výchovu k trvale udržitelnému rozvoji.

V rámci **Environmentální výchovy** by měli být děti vedeny k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí. Děti by měly být podporovány v aktivní účasti na ochraně a citlivém utváření životního prostředí. EVVO ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci.

2. Podmínky pro environmentální výchovu

Prvky ekologické výchovy musí být součástí celého výchovného působení, respektive prvky ekologické výchovy by měly být promítnuty do celodenní činnosti dětí. Důležité je rozvíjet vyjadřovací dovednosti a schopnosti ke vztahu k prostředí, ve kterém se děti nachází, ale také utváření hygienických návyků, rozvíjení citových vztahů k přírodě a získávání konkrétních poznatků o ní.

V rámci environmentálního vzdělávání je také důležité prohlubovat spolupráci s rodiči, připravovat dlouhodobé aktivity v péči o životní prostředí, šetřit energii, třídit odpad, pečovat o zeleň či upravovat okolí mateřské školy.

Ve třídách

- V každé třídě i kanceláři jsou koše na tříděný odpad
- V centrálním skladu jsou kelímky s lupami na sbírání a pozorování hmyzu
- děti mají v každé třídě ponk, do center aktivit je pravidelně zařazována práce s přírodním materiálem (dřevěné odřezky dostáváme z místní truhlárny Truna, nářadí nám přinesli rodiče)
- pravidelně je otevíráno centrum „Pokusy, objevy“, kde mají děti příležitosti ke zkoumání přírodnin, objevování přírodních zákonitostí. Centrum je vybaveno váhami, venkovním teploměrem, mikroskopy, lupami, ... V každém ročním období je vystavena nabídka odpovídajících přírodnin.

Na zahradě

- každá třída má před terasou krmítko
- 2 kompostéry
- Záhony pro pěstování zeleniny
- Volně stojící truhlíky pro pěstování jahod a bylin
- Hmyzí strážka – ježčí domek, 2 hmyzí hotely
- Králíkárna s králíkem a morčaty
- Buxusové bludiště
- 2 jabloně
- Javor mléč
- Kaštan
- Ptačí budka
- Vrbový stan
- Zahradní jezírko
- Multifunkční hrátky (voda, písek, kamínky, sníh)
- Ovocné keře a byliny
- Výběh pro králíky a morčata
- Kneipův chodníček

Okolí

- rozlehlé lesy a pole
- možnost sledovat práce na polích, růst plodin, sklizeň
- v rámci výprav sledujeme zvířata na poli (srny, zajíce) a jejich stopy, v lese stopy divočáků

Spolupráce s rodiči na environmentální výchově, zapojení MŠ do projektů souvisejících s EVVO

V rámci Dne rodin (dílén rodičů s dětmi) vznikly záhony podél chodníčku, po kterém se přichází od branky do školky. Byly vysazeny buxusy a mochny, které zakoupila školka. Rodiče přinesli odnože jahod a bylin ze svých zahrad a osadily volně stojící truhlíky na terase školy.

Z projektu 72 hodin, do kterého jsme se zapojili, jsme získali javor mléč, který jsme s rodiči zasadili na zahradě školy, dále si rodiče mohli zakoupit strom a vysadit jej podle cesty ke školce (strom je označen jmény majitelů), školka zakoupila dvě jabloně, které rodiče zasadili na zahradě školy. Z téhož projektu jsme zakoupili ježčí domeček a dva hmyzí hotely, které jsou součástí hmyzí strážky. Obec nám pro zbudování skalky nechala přivést kameny z místa, kde se staví nové domy. Děti s rodiči zakoupili nebo „odkopli“ ze svých skalek skalničky, jahody, traviny a jiné rostliny, které si děti na skalku zasadily. Okolo skalky jsou kameny, ze kterých mohou děti pozorovat život hmyzu. Okolo jsou zasazeny motýlovité keře a vrby, které jsme dostali rovněž od rodičů. Zapojujeme se do projektu „Sněhuláci pro Afriku“.

Kuchyně mateřské školy odebírá zeleninu, ovoce a maso od místních podniků. Maso objednáváme z jatek Tismice, ovoce a zeleninu z Českého Brodu (v okolí jsou velké jabloňové sady).

K nově vybavené zahradě v přírodním stylu se váží tyto plánované akce:

- děti s rodiči doma malují obrázky na téma, jak by si představovali nové vybavení zahrady (plán celé zahrady nebo pouze vybrané části), stejný úkol mají také děti z komunitní školy Dokolečka
- v rámci akce Den rodin s dětmi a rodiči společně osadíme ovocné keře, bylinkové záhony, keře a byliny do výběhu pro hlodavce (rodiče mohou přinést odnože bylin ze svých zahrad)
- v rámci akce Den pro zdraví dětí z MŠ a komunitní školy Dokolečka společně vyplní přírodním materiálem jednotlivá pole Kneipova chodníčku (přírodní materiál mohou sbírat rodiče v místních lesích a děti ze školky jej budou nosit z lesa v rámci každotýdenních výprav), odpoledne bude den otevřené zahrady pro rodiče, kteří si budou moci kneipův chodníček vyzkoušet
- rodiče nám pravidelně nosí krmivo do ptačích krmítek a pro králíky a morčata

3. Cíle environmentální výchovy

- vytvářet u dětí kladný vztah k životnímu prostředí, přírodě a její ochraně
- vést děti k praktickým činnostem souvisejícím s životním prostředím (péče o okolí mateřské školy)
- vést děti k praktickým činnostem souvisejícím s údržbou zahrady mateřské školy (péče o rostliny a dřeviny na zahradě mateřské školy)
- upevňovat povědomí o třídění odpadu a také samotné zapojení dětí do třídění odpadu
- v oblasti postojů vést děti k odmítání lhostejných nebo negativních projevů směrem k životnímu prostředí
- rozšiřovat povědomí dětí o šetření energie
- praktickými formami vést děti k poznávání rozmanitosti přírody a životního prostředí, propojovat informace s osobní zkušeností
- v nově vybudované zahradě budou děti mnohými smysly vnímat přírodní materiály, budou moci pozorovat proměny přírody během všech ročních období ve více biotopech (les na výpravách, prostředí rybníka – jezírko, ovocné, bylinné a zeleninové záhony, život zvířat), budou rozvíjet polytechnické vzdělávání a základy pro fyziku (v dílnách vyrábět schovávačky, překážky pro hlodavce, v multifunkčních hrátkách zkoumat fyzické zákonitosti a vlastnosti různých přírodních materiálů – voda, písek, kamínky, sníh, led)

4. Metody environmentální výchovy

- přímé pozorování rostlin a zvířat ve volné přírodě, na zahradě MŠ (králíci, morčata), ve třídách (křečci, šneci, chameleon)

- pozorování přírody na zahradě MŠ, na louce, u rybníka či v lese
- pěstování a péče o plodiny a květiny na naší zahrádce (příprava záhonů, setí, plevelení, sklizeň, sušení, tvoření)
- pozorování a realizace různých experimentů s rostlinami či jinými přírodninami
- badatelské a výzkumné činnosti
- práce s knihou a encyklopedií (vyhledávání, porovnávání, popis obrázku...)
- třídění odpadu a kompostování – reálné, ale i hrou a výtvarnou činností
- manipulace s přírodními materiály, jejich vážení, stavění z nich, zjišťování vlastností

5. Témata environmentální výchovy podle ročních období

PODZIM - „Rezekvítek, Žluťásek“

Září, říjen, listopad

- Seznamování s prostředím mateřské školy a blízkého okolí
- Zjišťování pravidel a zvykání si na režim mateřské školy
- Rozvíjení smyslového vnímání
- Otevřené podzimní dílny
- Sklizení vypěstované zeleniny (tvoření pomazánek, využití v kuchyni)

Vzdělávací nabídka

- Spoluvytváření jasných a srozumitelných pravidel ve třídě (4)
- Přirozené pozorování blízkého okolí a prostředí MŠ (5)
- Záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenování jejich vlastností, charakteristických znaků a funkcí (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky) – využívání ovoce, obilnin, které se na podzim sklízí (2b)
- Povídání o podzimu, o změnách v přírodě

Dílčí cíle

- Seznamování s místem a prostředím, v němž dítě žije a vytváření pozitivního vztahu k němu (5)
- Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije (4)
- Osvojení si věku přiměřené praktických dovedností (1)

Aktivity

- Návštěva zemědělského družstva v Tismicích
 - Dílny s rodiči (střídají se témata – jablíčkobraní, Michalské slavnosti, větrné hrátky, dýňové dílny)
 - Strašidelný průvod obcí (vyhánění strašidel z domů)
 - Svatý Martin (hledání podkov v lese, dělení)
 - Výpravy do lesa (pozorování zvěře, stavení domečků z přírodnin, poznávání stromů)
 - Sušení bylin, tvoření z nich, vnímání všemi smysly
 - Čištění jezírka
 - Péče o zvířata ve výběhu
 - Procházení kneipova chodníčku bosýma nohama (v září při teplém počasí), pozorování a zkoumání přírodnin v něm pomocí více smyslů (hmat, zrak, čich, sluch)
 - Multifunkční hrátky – voda, písek, kamínky, listí
 - Sušení bylin
 - Péče o zvířata ve školce
-

ZIMA - „Bělásek“

Prosinec, leden, únor

- Příprava na rodinné svátky – Vánoce (vnímání vánočních zvyků v naší vlasti)
- Uvědomování si vlastní identity, rozvoj autenticity, elementární poznatky o lidském těle
- Poznávání a pochopení zdravých životních návyků (strava, význam cvičení, odpočinku), prevence nemocí, poznávání první pomoci
- Skupenství vody
- Seznamování se s různými profesemi, potřebnými dovednostmi k jejich vykonávání, zjišťování zaměstnání rodičů
- Rozsvěcení vánočního stromečku v obci (vystoupení dětí, jarmark)
- Řezané stromky do školky z hájovny Vrátkov

Vzdělávací nabídka

- Četba, vyprávění a poslech pohádek s vánoční a rodinnou tematikou (2c)
- Seznamování dětí s vánočními tradicemi a zvyky (4)
- Zjišťování, jak lidé mohou pomáhat zvířátkům v zimě (krmení zvířátek)
- Rozsvěcení vánočního stromečku v obci (vystoupení, jarmark)
- Povídání o změnách v přírodě s příchodem zimy
- Činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí, částečně funkcí (1)
- Osvojení si poznatků důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody (1)

- Hry a praktické činnosti uvádějící děti do světa lidí, seznamující dítě s různými druhy řemesel, povolání, s pracovními předměty, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností (4)
- Hry zaměřené na hraní různých rolí (profesní role, dítě, kamarád) (4)

Dílčí cíle

- Seznamování se se světem kultury, umění a tradic (4)
- Vytváření si povědomí o existenci ostatních kultur a jejich tradic (4)
- Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách (4)
- Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních o prostředí, v němž dítě žije (4)
- Poznávání jiných kultur (5)
- Uvědomění si vlastního těla (1)
- Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě (1)
- Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí (1)
- Ochrana osobního soukromí, bezpečí ve vztazích s druhými dětmi, dospělými (3)
- Zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, způsoby pohybu v různém prostředí (sníh, led) (1)

Aktivity

- Divadlo s přírodní tematikou (Včelí medvídci, ...)
- Divadlo s Vánoční tematikou (Hvězdička betlémská, ...)
- Rozsvítíme stromeček v Doubravčicích – vyrábění a prodávání na jarmarku, vystoupení dětí)
- Mikulášská bojovka
- Vánoce pro zvířátka (neseeme zvířátkům do lesa nadílku – mrkve, jablka, sušený chléb, oříšky ...)
- Tříkrálový pochod
- Masopustní karneval
- Řemesla a profese (policie, zubař, ...)
- Výpravy do lesa (hledání stop zvěře, poznávání stromů)
- Péče o zvířata ve školce a na zahradě
- Multifunkční hrátky – kamínky, písek, sníh, led
- Péče o zvířata ve výběhu
- Pozorování proměn jezírka

JARO - „Hnědásek“

Březen, duben, květen

- Vynášení Morany a vítání jara
- Ekologicky zaměřené aktivity, např. třídění odpadu
- Poznávání ekosystémů, přírodních zákonitostí
- Jarní příroda
- Zvířata a jejich mláďata
- 15.5. Den Rodin – otevřené dílny, dárečky maminkám a tatínkům

Vzdělávací nabídka

- Ekohry, třídění odpadu (5)
- Poznávání ekosystémů (les, louka, rybník) (5)
- Činnosti zaměřené na péči o prostředí školy a zahrady (5)
- Povídaní o změnách v přírodě s příchodem jara, sázení rostlinek
- Hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků zvířat (domácích zvířat, volně žijících zvířat, ptáků, exotické zvěře)(2a)
- Výtvarné projekty se zvířecí tematikou (4)

Dílčí cíle

- Pochopení, že člověk může přírodu chránit, ale také ničit (5)
- Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, rozvoj paměti a pozornosti (2b)
- Posilování přirozených poznávacích citů (radost z objevování, zvědavost, zájem) (2b)
- Rozvoj a kultivace mravního a estetického vnímání, cítění, prožívání (2c)
- Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách (5)
- Poznávání jiných kultur (5)
- Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy (5)
- Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí (5)
- Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit (5)
- Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách (4)

Aktivity

- Velikonoční dílny s rodiči
- Celodenní výpravy do lesa k Šembeře (čištění studánek, poznávání stromů, ...)
- Úklid obce – pravidelný úklid okolí školky, cesty od školky k lesu a místa, kde stavíme domečky)

- Výlet na statek Tehov – poznávání hospodářských zvířat, ochutnávka produktů
- Rodiče představují různá povolání
- Týden knih – návštěva knihovny v Českém Brodě, rodiče čtou dětem v ranním kruhu, při odpočívání
- Divadlo k probíraným tématům
- Vystoupení dětí na „Den rodin“
- Program s lesníkem na Vrátkově
- Pletí a příprava záhonů na setí
- Setí zeleniny na záhony
- Zalévání a pletí záhonů
- Péče o zvířata ve školce
- Zajištění školkových zvířat na prázdniny
- **Vužití kneipova chodníčku na zkoumání přírodnin hmatem, sluchem, čichem, zrakem, případně podle počasí přecházení bosýma nohama**
- **Multifunkční hrátky – písek, kamínky, podle počasí voda**
- **Pozorování bylinkové zahrady, ovocných keřů, života v jezírku a kolem něj a hmyzí strážky**
- **Sledování obrůstání vrbového stanu, jeho využití jako klidové stinné zóny**
- **Pozorování králíků a morčat ve výběhu, přímý kontakt se zvířaty ve výběhu, péče o ně**
- Pozorování života hmyzu pomocí lup a kelímků s lupami

„Žluťásek“

Červen, červenec

- oslava dne dětí
- Zahradní slavnost (konec června)
- Rozlišování tuzemských a exotických zvířat, návštěva zoologické zahrady
- Seznamování s naší zemí, jejími zvyklostmi a některými jinými kulturami, zeměmi, národnostmi
- Léto přebírá vládu

Vzdělávací nabídka

- Využívání praktických podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními a srozumitelnými reáliemi o naší republice i jiných zajímavých zemích (5)
- Pozorování přírody v létě, pěstování bylinek na záhonku Hry a praktické činnosti procvičující orientaci v prostoru a rovině (2b)

- Činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, obrazovým materiálem...) (2b)

Dílčí cíle

- Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí (5)
- Vytváření základů pro práci s informacemi (2b)
- Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností (4)
- Poznávání jiných kultur (5)

Aktivity

- Celodenní výpravy do lesa, k Šembeře (hry v lese, bojovky, stopovaná, ...)
- Výlet do ZOO Praha
- Celodenní výlet předškoláků do stájí Žernovka (jízda na ponících)
- Přespávání v mateřské škole – předškoláci předávají post budoucím předškolákům, chystání hostiny (tvoření pomazánek, krájení, mazání)
- Zahradní slavnost spojená s pasováním předškoláků na školáky
- Sklizení jahod, **využití bylin v domácnosti**
- **Multifunkční hrátky – voda**
- **Využití kneipova chodníčku – plosky bosých nohou**
- **Využití vrbového stanu jako stinného místa pro relaxační aktivity, nebo podle tématu jako TEE-PEE...**
- **Pozorování králíků a morčat ve výběhu, přímý kontakt se zvířaty ve výběhu, péče o ně**
- **Pozorování života v jezírku a kolem něj, hmyzí strážky a skalky**
- **Pozorování života hmyzu pomocí lup a kelímků s lupami**